

دانشگاه شهید مطهری

راهنمای تدوین طرح نامه پژوهشی

معاونت پژوهشی

بسم الله الرحمن الرحيم

۱- تعریف پژوهش

فرآینده فعالیت جدی، منظم و دقیق که در قلمرو یک دانش با تحلیل روشمند اطلاعات مرتبط، کافی و صحیح صورت می‌پذیرد. چنانکه به ارایه‌ی نظریه‌ای یا تولید مفهومی یا مسأله‌ای جدید یا روشی تازه بیانجامد، به نحوی که در آن دانش تأثیر گذارد، پژوهش خوانده می‌شود. بنابراین اطلاعات، تجزیه و تحلیل، نظم تعلق به گستره‌ی یک دانش، نوآوری از مهمترین عناصر واژگان شکل دهنده یک پژوهش بشمار می‌آیند. دانشجوی تحصیلات تکمیلی در مرحله‌ی پژوهشی با بهره‌گیری از آموزه‌ها فرا گرفته و تجزیات اندوخته شده در مرحله آموزشی زیر نظر استاد راهنما فرآینده مهم پژوهش را باید به انجام برساند.

۲- مراحل پژوهش

هر پژوهشگری برای اثبات فرضیه‌ای یا تولید مفهومی یا آفرینش روشی نیازمند به آگاهی از مراحل پژوهش، ابرازها، مهارتها و نیازهای مربوط به هر مرحله است. لذا آگاهی از مراحل پژوهش امری اجتناب ناپذیر تلقی می‌گردد و مراحل پژوهش را می‌توان در موارد زیر خلاصه نمود. ۱- مسأله یابی ۲- مسأله شناسی ۳- جمع آوری اطلاعات و اعتبار سنجی آن ۴- سازماندهی اطلاعات ۵- تجزیه و تحلیل براساس معیارهای شناخته شده و نتیجه‌گیری ۶- گزارش پژوهش

۳- تعریف و ضرورت تدوین طرح‌نامه پژوهش

نقشه، برنامه و دستور العمل اجرایی که از مراحل پژوهش، عملیات، اقدامات و نیازهای برای رسیدن به مقصد و غایت پژوهش تدوین می‌گردد طرح‌نامه پژوهش خوانده می‌شود. مطالعه ابعاد مسأله مورد پژوهش، شناسایی پیشینه، آگاهی از نیازها و گزینش روش مطلوب در تحقیق، ارزیابی هزینه و پیش بینی زمان لازم برای انجام پژوهش، امور اجتناب ناپذیری هستند که هر پژوهشگر باید بدان مبادرت نماید او تنها با تدوین طرح‌نامه پژوهش می‌تواند افق فعالیت پژوهش خویش را ترسیم نماید. تأمل در مراحل پژوهش و نیازها به پژوهشگر توانایی ارزیابی و گزینش بهترین روش تحقیق و احاطه به ابعاد مختلف مسأله مورد پژوهش، نظم، دقت، جامعیت و سلطه لازم را می‌بخشد علاوه بر موارد مذکور تدوین طرح‌نامه، ارزیابی دقیق و اولویت سنجی زمانی، کاری و مالی را به پژوهشگر اعطا می‌نماید و او را به شناخت دقیق مسأله مورد پژوهش و امکانات شخصی، محلی هدایت می‌کند دانشجویان تحصیلات تکمیلی در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری تنها با تدوین طرح‌نامه، مجوز آغاز مرحله‌ی پژوهشی را تحت نظر استادان راهنما و مشاور پیدا می‌کنند.

همچنین بهره‌مند شدن از تسهیلات حمایتی وزارت خانه‌ها، نهادها و مراکز پژوهشی تنها با ارایه یک طرح‌نامه پژوهشی کار آمد میسر می‌باشد. بنابراین تدوین طرح‌نامه پژوهشی برای عملیاتی کردن یک پژوهش یک الزام تلقی می‌گردد.

۴- بخش‌های طرح‌نامه

یک طرح‌نامه کامل مشتمل بر اجزاء و بخشهایی است بخشهای آن عبارتست.

۱. عنوان پژوهش
۲. مشخصات مجری طرح پژوهشی
۳. مشخصات همکاران پژوهشی
۴. واژگان کلیدی
۵. ضرورت پژوهش
۶. تبیین مسأله، پرسشهای اصلی و فرعی پژوهش
۷. تبیین فرضیه یا فرضیه‌ها
۸. ضرورت و اهداف پژوهش
۹. نوع پژوهش
۱۰. روش پژوهش
۱۱. فهرست منابع
۱۲. مخاطبان پژوهش
۱۳. مشکلات و محدودیتهای احتمالی
۱۴. فهرست اجمالی مطالب
۱۵. زمان بندی پژوهش

۴-۱ عنوان پژوهش

در این قسمت از طرح‌نامه، عنوان پژوهش آورده می‌شود عنوان پژوهش مرکب از الفظی است که مبین گستره و دامنه‌ی پژوهش می‌باشد لذا باید مختصر گویا و محدود و معنی‌دار باشد هیئت ترکیبی واژه‌ها نیز باید گونه‌ای شکل بگیرد که تا حدودی بتوان هدف،

فرضیه اصلی و گستره‌ی پژوهش را از آن بدست آورد مانند «مطالعه تطبیقی جبران مالی خسارت معنوی در فقه اسلام و حقوق غرب» که گستره‌ی پژوهش در عنوان جبران مالی خسارت معنوی کاملاً مشخص شده است و مطالعه تطبیقی نیز معرف ضرورت بکارگیری روش مقایسه‌ای بین نظام‌های حقوقی رومی ژرمنی و کامن لو با حقوق اسلام در این زمینه است. یا مانند «بررسی کیفیت سریان حقیقت وجود از منظر صدرالمآلهین و افلوپین» گستره‌ی پژوهش که همانا کیفیت سریان حقیقت وجود است به وضوح و روشنی بیان گردیده و بررسی مقایسه‌ای نیز کاملاً مورد عنایت قرار گرفته است.

۲-۴ مشخصات مجری طرح پژوهش

اطلاعات کامل از مشخصات فردی و پیشینه و درجه‌ی علمی و پژوهشی و طرق دسترسی به افراد باید در این بخش از طرح‌نامه درج گردد. بدیهی است چنانکه طرح پژوهش مربوط به پایان نامه یا رساله تحصیلات تکمیلی باشد ضروری است مشخصات دانشجوی مجری پژوهش، رشته تحصیلی، سال ورودی، شماره ترم تحصیلی، زمان ارایه طرح، و محل تحصیل و شماره دانشجویی قید گردد.

۳-۴ مشخصات همکاران و نقش هر یک

در هر پروژه پژوهشی چنانکه پژوهش بصورت جمعی یا سازمانی بانجام می‌رسد بایسته است که مشخصات و سوابق همکاران مجری و نوع همکاری کاملاً مشخص و بیان گردد و در پژوهش‌های دانشجویی (پایان نامه و رساله) نیز باید نام و مشخصات کامل استادان راهنما و مشاور ذکر شود.

در این قسمت علاوه بر نام و نام خانوادگی، درجه‌ی علمی، سابقه تدریس و مانند آن نیز درج می‌گردد.

۴-۵ واژگان کلیدی

معمولاً برای دستیابی سریع به متن یک گزارش پژوهشی، واژگان اصلی و کلیدی آن استخراج و ارایه می‌گردد کلید واژه‌ها به پژوهشگران دیگر امکان می‌دهد تا به سرعت و سهولت به مباحث مورد نظر، سوابق و پیشینه پژوهشها دسترسی پیدا کنند.

«نمونه واژگان کلیدی»

خسارت، خسارت مادی، خسارت معنوی، مسئولیت مدنی، جبران خسارت، مسئولیت کیفری غرامت.

۴-۶ ضرورت پژوهش

در این بخش، پژوهشگر، ضرورت و اهمیتی که نتایج پژوهش برای توسعه گستره‌ی یک دانش یا حل مشکلی از مشکلات افراد یا جامعه دارد را تبیین می‌نماید.

«نمونه تبیین ضرورت پژوهش»

موضوع خسارت معنوی و مسئولیت‌های ناشی از آن چندان که بایسته آن است، مورد عنایت فقها و حقوق دانان قرار نگرفته است، عدم مطرح این مسئله بصورت روشن و گویا در متون فقهی مبین این مدعی است. برخی حقوق دانان معاصر در تألیف‌های حقوقی بدان اشاره نموده‌اند ولی هنوز تألیفی جامع و سزاوار این موضوع به اهل دانش و پژوهش عرضه نشده است. بنابراین ارایه یک پژوهش علاوه بر توسعه دانش حقوق اسلامی، به قانون گذار امکان می‌دهد تا با روش بینی به ترمیم قوانین موجود و یکسان سازی آن اقدام نماید.

۴-۷ تبیین مسئله، پرسشهای اصلی و فرعی پژوهش

در این بخش پژوهشگر به وضوح و روشنی مراد خویش را از پژوهش مورد نظر بیان می‌نماید. به صورت اجمالی آنچه که در پژوهش مورد نظر نویسنده است توضیح می‌دهد. پس از توضیح مختصری در مورد موضوع پژوهش، ابعاد ناشناخته و مجهول مسئله یا مسائل مورد پژوهش را در قالب پرسشهای ارایه می‌نماید. او می‌تواند پرسشها را با عنایت به درجه اهمیت هر یک به اصلی و فرعی تقسیم نماید و فهرست جامعی از پرسشها و مسائل را به ترتیب اولویت ارایه نماید. سنجش درجه‌ی اهمیت سؤالات و مسائل به پژوهشگر توانایی ذهنی احاطه بر فرآیند فعالیتهای پژوهشی را اعطاء می‌نماید و امکان تمیز مسئله مورد پژوهش از دیگر مسائل را بدست می‌دهد.

«نمونه پرسشهای اصلی و فرعی»

موضوع جبران خسارت معنوی:

پرسش اصلی:

آیا لطمه به حیثیت و اعتبار شخص یا آلام و دردهای ناشی از صدمات جسمانی و لطمه‌های عاطفی به وسیله مال جبران می‌گردد؟

پرسش فرعی:

زیر بنای اسلامی و حقوقی جبران مالی خسارت چیست؟

۴-۸ تبیین فرضیه یا فرضیات پژوهش

تعیین پرسشهای اصلی به ذهن پژوهشگر جهت می‌بخشد تا از اطلاعات، قدرت و قابلیت ذهنی خویش برای انتخاب بهترین پاسخ‌های فرضی به درستی بهره جوید پژوهشگر با تجزیه و تحلیل ذهنی، باید مناسب‌ترین پاسخ فرضی به سؤالات را به صورت فرضیه یا فرضیه‌هایی ارایه نماید.

«نمونه فرضیات»

فرضیه اصلی:

جبران خسارت وارده به حقوق و سرمایه‌های معنوی به وسیله مال، امری است که در حقوق اسلامی قابل اثبات می‌باشد.

فرضیات فرعی:

۱. شناسایی حقوق و سرمایه‌های معنوی و حمایت از آن، ریشه در حقوق اسلامی دارد و منابع تعالیم اسلامی سرشار از مفاهیم و قواعدی است که شناسایی این دسته از سرمایه‌ها و حقوق را میسر می‌سازد. ۲. نظامهای حقوقی روشهای متنوعی را در جبران انواع خسارت وارد شده به زیان دیده یا تنبیه مناسبی را نسبت به جنایت واقع شده بر بزه دیده پیش بینی نموده‌اند. ۳. قانون اساسی و قوانین عادی ایران از قابلیت و امکان جبران خسارت معنوی به روشهای متنوع ترمیمی و تنبیهی برخوردارند. ۴. حقوق بین الملل و حقوق تطبیقی جبران مالی خسارت معنوی را پذیرفته است.

غالباً نوآوری و توانایی آفرینش و تولید دانش در فرضیه نمود پیدا می‌کند در تدوین فرضیه علاوه بر توجه به عناصری چون پژوهشهای پیشین، واقع‌گرایی و قابل اثبات بودن، ابتکار و نوآوری باید مورد توجه جدی پژوهشگر باشد.

۹-۴ اهداف پژوهش

در این بخش محقق و پژوهشگر اهداف خویش را به وضوح و قابل فهم و ارزیابی ارائه می‌نماید. در این بخش از طرحنامه، پژوهشگر، انتظار خویش را از پژوهش که به انجام می‌رساند بیان می‌دارد.

«نمونه اهداف پژوهش»

۱. شناسایی حقوق و سرمایه‌های معنوی در قوانین کشورها و نظامهای حقوقی
۲. شناخت موضع نظام حقوقی اسلام نسبت به ایراد خسارتهای معنوی و مسئولیتهای ناشی از آن
۳. بررسی روشهای ترمیمی و تنبیهی نسبت به ایراد خسارتهای معنوی در نظام حقوق اسلام و ایران و برخی از نظامهای حقوقی
۴. بررسی اجمالی خسارت معنوی در حقوق تطبیقی و حقوق بین الملل و روشهای جبران آن

۱۰-۴ نوع پژوهش

پژوهشگر باید مشخص کند که آیا برای حل یک مشکل و رفع یک نیاز بدنبال نتیجه‌ای بالفعل، کار آمد و ملموس است (کاربردی) یا در مقام توسعه دانش در یک گستره‌ی علمی و تحکیم بنیادهای آن است (بنیادی) یا برای بهبود وضعیت موجود و ارائه خدمات گسترده‌تر و بیشتر پژوهش را انجام رسانده است. (توسعه‌ای)

«نمونه نوع پژوهش»

- به عنایت به وسعت و تنوع خسارتهای معنوی و آثار وسیع آن در حیات فردی و اجتماعی، تحقیق ارائه شده می‌تواند در موارد زیر کاربرد عملی داشته باشد. لذا از یک نظر پژوهشی کاربردی تلقی می‌گردد مع الوصف برخی از مباحث آن به تعمیق و مبانی و تحکیم بنیادهای گستره‌ی علم فقه در زمینه حقوق معنوی می‌انجامد لذا بنیادی محسوب می‌گردد. بنابراین پژوهش مذکور
- ۱- به قوه قانونگذاری کشور امکان می‌دهد تا با آگاهی بیشتری در تدوین قوانین مربوط خسارت معنوی و یکسان‌سازی موارد آن اقدام نماید.
 - ۲- به قوه قانونگذاری امکان می‌دهد تا جایگاه روشهای ترمیمی را در کنار روشهای تنبیهی رسماً بهبود ببخشد.
 - ۳- اشخاص حقوقی و حقوقی را در شناسایی و رعایت حقوق معنوی دیگران و حراست از سرمایه‌های معنوی خویش یاری می‌دهد.
 - ۴- به قضات امکان می‌دهد تا نسبت به ایجاد رویه قضایی در ترمیم خسارتهای معنوی مبادرت ورزند.
 - ۵- به حقوقدانان امکان می‌دهد که درک روشنتر و بهتری از حقوق اسلام و ایران در زمینه خسارت معنوی داشته باشند.
 - ۶- به توسعه دانش فقه و حقوق اسلامی و تحکیم بنیادهای آن در زمینه حقوق معنوی می‌انجامد.

۴-۱۱ روش پژوهش

پژوهشگر ناچار است که روش و ابزار پژوهش خود را در ابتدای فعالیت پژوهشی مشخص نماید؛ زیرا هر یک از مراحل پژوهش، روش و ابزار خویش را مطالبه می‌نماید یعنی او باید مشخص نماید که در بررسی فرضیه‌ها و پاسخ به سؤالات از کدامیک از روشهای بر بهره می‌جوید.

۱-۱۰ تاریخی: (روشی است که در آن پژوهشگر با اتکاء بر اسناد و مدارک تاریخی سعی می‌نماید آنچه که در ربط به گذشته است را بررسی، تبیین و تحلیل نماید. در این روش پژوهشگر علاوه بر بررسی جعلی نبودن اسناد، آنها را از نظر ماهوی مورد ارزیابی و سنجش قرار می‌دهد).

۲-۱۰ توصیفی: (روشی است که پژوهشگر یک موقعیت یا یک موضوع را با تکیه بر اطلاعات جمع آوری شده توصیف می‌نماید؛ مانند توصیف ویژگیهای یک راوی (تحقیق توصیفی موردی) توصیف مراحل رشد یک نوزاد (تحقیق توصیفی تداومی و مقطعی) توصیف وضعیت تحصیلی دانشجویان یک دانشگاه (تحقیق توصیفی زمینه یاب) توصیف یک متن به معنای فهم و تحلیل محتوای یک متن و کشف اراده متکلم و به نطق آوردن آن. (تحقیق توصیفی تحلیل محتوا)

۴-۱۰ همبستگی: روشی که پژوهشگر میزان ارتباط دو چیز یا دو مجموعه از اطلاعات را بررسی می‌کند و میزان و نوع ارتباط بین آنها را به دست می‌آورد؛ مانند ارتباط فساد جنسی با آمار طلاق که هر میزان فساد جنسی افزایش یابد، آمار طلاق نیز افزایش پیدا می‌کند؛ (همبستگی مثبت) مانند ارتباط میان ایمان و معنویت افراد جامعه با میزان جرم و جنایت در یک جامعه که با کاهش معنویت جرم و جنایت افزایش می‌یابد. (همبستگی منفی)

۱۰-۵ تجربی: (روشی که پژوهشگر امکان تصرف در متغیرها و سنجش آنها را در شرایط مختلف داشته باشد؛ لذا او می‌تواند با مشاهده پدیده‌ها و آزمایش روابط حاکم بر آنها نتایجی را از پژوهش به دست آورد. در موضوعات اجتماعی و انسانی میزان تسلط و کنترل پژوهشگر کمتر از موضوعات طبیعی است. به همین دلیل روش مذکور در موضوعات انسانی به نیمه تجربی تعبیر شده است).

۱۰-۶ علی (روشی که پژوهشگر همه متغیرها، عوامل اصلی و زمینه ساز و همه متغیرها و عوامل باز دارنده از آنها شناسایی و تحلیل کند. مانند پژوهش در زمینه عوامل عدم رعایت حقوق معنوی افراد در سطح جامعه که تمامی متغیرهای عدم رعایت حقوق معنوی شهروندان شناسایی و میزان هر یک مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌گیرد. همچنین پژوهشگر باید مشخص نماید که در جمع آوری اطلاعات، از کدامیک از روشهای کتابخانه‌ای و میدانی (مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه) استفاده نموده است و در استخراج و طبقه بندی اطلاعات از کدامیک از روشها و ابزارهایی چون رایانه، پرینت، دسته بندی و طبقه بندی و تنظیم فیشها براساس موضوع در برگه‌دانه بصورت جداگانه بهره جسته است. همچنین او باید مشخص نماید که در مقام انجام کدام مورد از موارد شرح، نقد، تفسیر، توصیف، تحلیل، استنتاج، تصحیح، تنظیم، ترجمه، تخریح بوده است.

«نمونه روش تحقیق»

با عنایت به اینکه پژوهش حاضر در حوزه علوم انسانی صورت می‌پذیرد از روش توصیفی، علی استفاده شده است و جمع آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای با بهره‌گیری از مواد متنوع کتابخانه‌ای اعم از کتابها و نشریات الکترونیکی و چاپی صورت پذیرفته است و در مباحث مربوط به حقوق اسلامی از منطق و متدلوژی استنباط و اجتهاد پذیرفته شده بهره گرفته شده است. و برای تجربه و تحلیل مباحث حقوقی از منطق استنباط حقوقی تبعیت گردیده است.

۴-۱۳ پیشینه تاریخی موضوع و تحقیقات در زمینه آن

هر مسئله مورد پژوهش دارای پیشینه‌ی خاص خود می‌باشد. آگاهی از پیشینه مسئله مورد پژوهش، امکان شناخت دقیقتر آن را برای پژوهشگر میسر می‌سازد. به عنوان نمونه پژوهشگری که در زمینه‌ی حدوث و قدم عالم پژوهش می‌نماید، لازم است قبل از

هر اقدامی بداند که این موضوع از چه زمانی در میان فلاسفه و متکلمین مطرح شده است و چه پژوهشی و آثاری در این زمینه وجود دارد. یعنی کتابها، مقالات یا هر اثر پژوهشی دیگری که تولید شده است را باید شناسایی نموده و ارزیابی اجمالی خود را از حجم و کیفیت آنها ارایه نماید. آگاهی از پیشینه‌ی پژوهشی یک مسئله به پژوهشگر توانایی احاطه جامع بر ابعاد مسئله را اعطا می‌نماید و از انجام پژوهشهای هم عرض و تضییع هزینه و وقت جلوگیری می‌نماید. دانشجوی تحصیلات تکمیلی با جستجوی در منابع اطلاع رسانی از عناوین پژوهشها باید ارزیابی خود از پژوهشهای انجام شده در مسئله پیشنهادی در طرح‌نامه گزارش نموده و تفاوت پژوهش خود را با تحقیقات انجام شده توضیح دهد.

۴-۱۴ مخاطبان پژوهش

شناخت سطح فکری و معلومات مخاطبان به پژوهشگر امکان می‌دهد تا عمق، حجم و روش تبیین، توصیف و تجزیه و تحلیل را متناسب با استفاده کنندگان ارایه نماید. معمولاً مخاطبان پایان نامه‌های حقوقی عبارتست از ۱- مراکز پژوهشی ۲- حوزه‌های علمیه ۳- قانون‌گذاران ۴- حقوق‌دانان ۵- قضات ۶- وکلاء ۷- اساتید دانشگاهها می‌باشند و مخاطبان پایان نامه‌های فلسفی عبارتست از ۱- مراکز پژوهشی ۲- حوزه‌های علمیه ۳- اساتید دانشگاهها ۴- محققین و پژوهشگران ۵- دانشجویان رشته‌های فلسفه، کلام و ...

۴-۱۵ مشکلات و محدودیت‌های احتمالی

معمولاً انجام یک پروژه پژوهش با مشکلات و محدودیت‌های روبروست کمبود منابع، عدم امکان دسترسی به منابع موجود، عدم همکاری کتابخانه‌ها، سازمانها و نهادهای مربوط، عدم امکانات کافی شخصی و مانند آن، پژوهشگر را با مشکلات و محدودیت‌های روبرو می‌سازد که آگاهی از آنها به پژوهشگر امکان می‌دهد تا آمادگی و پیش بینی لازم را در حل مشکلات تدارک ببیند. پژوهشگر باید دورنمای این مشکلات را در طرح‌نامه برای خویش ترسیم نماید.

۴-۱۶ فهرست منابع

چنانکه یادآور شدیم یکی از امور مهمی که هر پژوهشگر قبل از آغاز پژوهش باید بدان مبادرت نماید. شناسایی منابع اصلی پژوهش اعم از دیداری و شنیداری است. او باید بداند که مهمترین منابع مورد نیازش کدامند. بدیهی است این فهرست در فرآیند پژوهش تکمیل خواهد شد. و در انتهای گزارش پژوهش، فهرست تفصیلی منابع و مأخذ، به اعتبار زبان، علوم و نوع مواد کتابخانه‌ای چون کتب و نشریات ارایه خواهد گردید.

۴-۱۷ فهرست اجمالی مطالب

معمولاً نتایج پژوهش به صورت پایان نامه، کتاب یا مقاله علمی ارایه می‌گردد بایسته است که در طرح‌نامه عناوین اصلی مباحث مورد نظر در قالب فهرست اجمالی مطالب تنظیم و ارایه گردد. این فهرست در مراحل مختلف پژوهش تکمیل می‌گردد و در گزارش پژوهش به صورت فهرست مطالب ارایه می‌گردد.

«نمونه فهرست اجمالی مطالب»

این پژوهش در سه بخش نگارش و گزارش می‌گردد که بخش اول آن به کلیات اختصاص یافته است. که مباحثی چون

- ۱- تعریف و انواع خسارت معنوی ۲- منشاء اعتبار جبران خسارت معنوی و تطور تاریخی آن ۳- مبانی مسؤلیت ناشی از ایراد خسارت معنوی، در قالب سه فصل ارائه می‌گردد.

بخش دوم، یعنی «خسارت معنوی و مسؤلیتهای ناشی از آن در حقوق اسلام و ایران» در دو فصل مستقل مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و در نهایت بخش سوم این پژوهش ناظر به «مطالعه تطبیقی خسارت معنوی» می‌باشد که در فصل اول آن از جبران خسارت معنوی در دکترینهای حقوقی، رویه‌های قضایی و قوانین برخی از کشورهای پیرو نظامهای حقوقی بحث می‌شود و در فصل دوم آن نیز به روشهای جبران خسارت معنوی اختصاص خواهد یافت. در این فصل نیز سعی می‌گردد تا حتی‌الامکان مباحث بصورت تطبیقی ارائه شود.

۴-۱۶. زمان بندی پژوهش:

پژوهش فرآیندی جدی، منظم و دقیق در گستره‌ی یک دانش با تحلیل روشمند اطلاعات مرتبط، کافی و صحیح است که به نوآوری در آن دانش می‌انجامد. بنابراین نظم یکی از مهمترین عناصر شکل دهنده‌ی فعالیت پژوهشی است. پژوهشگر باید مراحل اجرایی فعالیت پژوهشی خویش را براساس یک نظم زمانی معقولی ارزشیابی و در طرح‌نامه منعکس نماید. او باید به روشنی زمان لازم برای بررسی و شناسایی منابع، مطالعه و فیش برداری تحلیل و ارزیابی اطلاعات و تهیه‌ی فیش‌های تحلیلی، تدوین فصول اصلی، نگارش اولیه متن مطالعه‌ی مجدد، اصلاحات و تکمیل منابع، ارائه دسته نوشته‌ها به اساتید و اعمال نظر آنها، حروف چینی، تصحیح، تکثیر، صحافی را گزارش نماید.